

"Baszom az élet - /maď./ hrom do té zplodiny

fršlus - /z něm./ závěr u pušky

lauf - /z něm./ hlaveň

šacovat - /z něm./ ohmatávat kapsy

"Ne ponymat, ja krymsky Tatáryn, Allah achper, Allah achper - Allah achper - bezmila - arachman - arachim - málinkin mustafír." - /tatrskyja rusky/ nerozumet, já Krymský Tatar, velký bože, velký bože, velký bože, milosrdný, slituj se, smiluj se, prostý vojáček

Hostýnskou Panenku Marii - stará pověst praví, že veliteli českého vojska Jaroslavu ze Šternberka zjevila se před bitvou s Tatary kol r.1240 pod Hostýnem u Bystřice na Moravě panna Maria a ta zázračným způsobem zasáhla do bitvy tak, že Tataři byli poraženi na hlavu. Na Hostýně pak byl postaven kostel s klášterem a ještě dnes je místem poutnickým, velmi četně navštěvovaným. Bitva i zázrak jsou výmysl mnohem pozdějších dob

"Tatárin nět, Čerkes, rodneja Čerkes, golovy režu." - /ze zkonoleného ruského jazyka/ ne Tatar, Čerkes, rodnej Čerkes, uřezávám hlavy

Tataři, Gruzíni, Osjetinci, Čerkesové, Mordvini a Kalmykové - dnes vesměs příslušníci autonomních socialistických sovětských republik: ~~Tataři~~ Tataři /asi 4.5 mil./, Gruzíni /2.5 mil./, Osjetinci /400 tisíc/, Čerkesové /asi 100 tisíc/, Mordvini /asi 1.5 mil./, Kalmykové /asi 150 tisíc/.

konversaci - /z lat./ učebnici hovorového jazyka, rozhovor

- "Wer kann deutsch sprechen!" - kdo devede německy
- blanketů - /z franc./ nepopsaných tiskopisů, které se doplňují rukou
- pogromy - ruské slovo, které zdomácnělo ve všech jazycích po krutých protižidovských výtržnostech, organizovaných carskými úřady, aby uvedly ruský lid na falešné zcestí nenávistných bouří proti židům a hlavně proti židovskému majetku
- Praga - předměstí Varšavy
- schematismus - /z řec./ seznam podle určitého pořádku
- eryvanský - pluk, který byl posádkou v městě Eryvanu na Kavkaze
- kádr má v Tiflisu - doplňuje se mužstvem z města Tiflisu, nyní Tbilisi na Kavkaze
- "Hier!" - zde
- Štajeráček - muž ze Štýrska
- kreténa - /z franc./ slabomyslného, blba
- na etapě - /z franc./ na zásobovací stanici v zázemí, v týlu
- pes apertuje - /z franc./ vycvičený pes přináší ukázaný předmět v tlamě
- sportky - dobré rakouské lidové cigarety, sto kusů za dvě koruny
- si ekluju - /z něm./ ošklivím si
- aklimatisoval - /z lat./ přizpůsobil se prostředí, podnebí

Radeckého pochodu - pochod, složený na počest polního
maršála Radeckého

"Ich weiss nicht, was soll es bedeuten..." - nevím, co to
as znamená; píseň na slova Friedrich Schillera
z básně o Loreley, rusalce na řece Rýnu

odyssei - /z řec./ bludnécestě

"Herr Leutnant, ich melde gehorsam" - pane poručíku, hlá-
sím nejposlušněji

gramotnost - /z ruského/ dovednost číst a psát

hodil mu čest - zasalutoval

hauptwachu - /z něm./ hlavní strážnici

reserváty - /z lat./ důvěrné příkazy

"Nix böhmisch" - nic česky /nerozumím/

"Verstehen sie Deutsch?" - rozumíte německy

"Ja wohl" - ano

proceduře - /z lat./ řízení, jednání

na lajntuchu - /z něm./ na prostěradle

intendantura - /z lat./ správa vojenských skladišť a zásob-
báren

"K. u. k. Militärmagazinkatze" - císařská a královská kočka
ve vojenských skladištích

za císaře Leopolda - Druhého, jenž vládl po smrti císařex
Josefa II. pouhé dva roky /1790-92/

v ruské furažce - /z ruského/ v ruské čepici

v kontrašpionáži - /z lat. a franc./ v protivýzvědné službě

rafánovaném - /z franc./ zchytralém, lstivém

chytá se fantas - /z řec./ lidově pro mluvení z vysoké horečky, blouznění

indolentní - /z lat./ necitelný, netečný

filtrovat - /z lat./ procezoval

a přísahu tu co věrně muž jsem splnil - Švejk si právem a vhodně vzpomíná ve svém smutném postavení na "Dalibora", *opera of Bedřich Smetana*

z Příčný ulice - je v Praze II. a vede ze bitné ulice do Hopfenštokovy; v té Příčné ulici čís.4 míval živnost knihařskou pan Ladislav Preininger; Švejk jemnocitně změnil jméno, aby nikoho, jak už bylo jeho chvalně známou zásadou, neurazil

"Ist das genau, Prag, Numero sechzehn, Josef Bozotech?" - je to přesně tak, Praha, číslo 16, Josef Bozotech

aranžoval - /z franc./ uspořádal

s velkoruskou agitací - /z lat./ s rozšiřováním myšlenky, že také Haličtí Ukrajinci patří do svazku ruského národa a říše

"flek", "re", "supre", "tutí", "boty" a jak on to vyhrál a měl sto a sedmu - výrazy z karetní hry maryáš: flek dává protihráč tomu, kdo volil trumfy nebo jinou vyšší hru, tehdy, má-li naději, že vyhraje; hráč pak, který volil, hlásí re, je-li přesvědčen o své výhře, načež protihráč, utvrzen v naději, že vyhraje, může oznámit supre /nebo supra/, ten pak, kdo volil řekne tuti, protihráč ohlásí retuti nebo boty, načež volící hráč toto stupňování ukončí svým "kajzr" /na tento poslední stupeň

autor Švejka zapoměl. Každé stupňování znamená, že se sázka zdvojnásobuje, takže ten, kdo vyhrál "kajzra", dostane od protihráčů čtyřiašedesátinásobek sázky; hrála-li se "sto a sedm" a činila-li sázka jen 50 haléřů, pak výherce dostane od každého protihráče 192 Kčs

romantický - /z franc./ dobrodružný

božího těla s oktávou - svátek božího těla, připadající vždy na druhý čtvrtek po svatodušních svátcích, býval za Rakouska slaven s rozvinutím veškeré nádhery úředně katolického státu; a za osm dní poté čili s oktávou se slavnost při mši znovu připomíná

"Lustige Blätter" - Veselé Listy, německý humoristický týdeník, maloměšťácké úrovně; jejich nevinné až smutné veselí bývalo hojně napodobováno také našimi buržoasními humoristickými listy

Hindenburg - Paul von Beneckendorf /1847-1934/, německý generál maršál a pozdější dvojnásobný prezident německé republiky, slavený vítězný vojevůdce, byl vpravdě otcem první porážky Německa v letech 1914-18 a praotcem druhé jeho porážky 1939-45. Hindenburg protahoval doznání německé porážky za první světové války a zavinil druhou porážku Německa tím, že odevzdal veškeru vládní moc v roce 1933 do rukou Adolfa Hitlera

v tornistře - /z ital./ ve vojenském tlumoku z telecí kůže, zvaném v kasárenské češtině "tele"

"Wir müssen siegen!" - musíme zvítězit

identitu - /z lat./ totožnost

princip - /z lat./ zásada, pravidlo

- v ranku - /z něm./ v hodnosti
- gebíruje - /z něm./ právoplatně náleží, patří
- bastardi - /z ital./ míšenci, levobočkové
- fasovat tabák - /z něm./ dostávat tabák
- britanika - jemné rakouské doutníky, sto kusů za 14 korun
- špirituska - /z něm./ lihovar
- nešlukoval - /z něm./ nevdechoval kouř
- c. a k.dp. - císařský a královský důstojný pán
- paternitu - /z lat./ otcovství
- angažovaný - /z franc./ zúčastněný
- na privat - /z lat./ do soukromého bytu
- šupovali - /z něm./ dopravili v průvodu policie nebo četnictva
- abštajgách - /z něm./ hodinových hotelích
- kanimuro - posměšná přezdívka z r.1905 utvořená z jména japonského generála za rusko-japonské války v letech 1904-05
- parírovat - /z lat./ vyrovnávat, odčiňovat
- diškerece - /z lat./ zpropitné
- mejť na direkci - /z lat./ zadržené pouliční dívky, dopravené na policejní ředitelství, byly zde nuceny mýt chodby a podlahy v kancelářích a celách
- pasák ze židů - pražská čtvrť Josefov neboli pátá čtvrť vznikla asi před 50 až 70 lety sbouráním a přestavbou bývalého uzavřeného židovského území /ghetta/

a proto se té čtvrti říkalo v židech. Tato čtvrť bývala smutně proslulá velkým počtem krčem, hospod, putyk, kavárniček, nočních brlohů, naléváren a dupáren, kromě soukromých pokojíků nočních slečen, soustředěných v těsných uličkách kolem Josefovské třídy/Rabinské, Cikánské, Vrabějí, Slepé, Úzké/. A všechny tyto dámy mívaly svého protektora, ochránce, který se nazýval pasák. Ale to jméno nebylo převzato z nějaké pastýřské hry, nýbrž z německého Pass, což znamená doprovodný list, nebo snad ještě případněji z Aufpasser, chlapisko, které dává pozor

mají knížky - mají potvrzení, že c.k. policie vzala na vědomí jejich povolání. Do těch knížek se zaznamenávaly výsledky lékařských prohlídek, visit, které si ty ženy musily platit

já bydlím v Opatovické ulici - v Praze II. a vede ze Pštrosovy ulice do Mikulandské

napařeným - pitím, kouřem a křikem ochraptělým

Belzebub - /z hebrejského/ kníže ďáblů

produkt - /z lat./ plod

krucihiml donnervetr - /z něm./ rakouská kasárenská kletba

"Oh! Tannenbaum! Oh! Tannenbaum,
wie grün sind deine Blätter!" - oh, jedle, jedle, jak
zelené jsou listy tvoje

"Lassen sie das" - nechte toho

taburetky - /z franc./ stolička bez lenochu a opěradel

periodách - /z řec./ dlouhých větách

o justičních vraždách - /z lat./ o vykonaných rozsudech
smrti na nevinných lidech

abgebovat - /z něm./ zabývat se

"Ja wohl", "was", - ano, co

státní štípendium - /z lat./ státní nadaci, příspěvek

podagry - /z řec./ dny

joviální - /z franc./ čti žoviální, bodrý, veselý

generála Laudona - Gideon Arnošt svobodný pán /1717-1790/,
proslulý rakouský vojevůdce, který sloužil zprvu
v ruské armádě, pak od r.1742 v rakouském vojsku;
vedl úspěšné boje s pruským králem Friedrichem, kte-
rého porazil r.1759 u Kumersdorfu, později se
vyznamenal ve válce proti Turecku; stal se hrdinou
četných vojenských pochodových písní ve všech jazy-
cích rakouských národů

sto let dosluhovat - povinná služba vojenská za Rakouska
trvala 2 až 3 roky /u jízdy a dělostřelectva/, ale
vojín, který byl trestán delším vězením, byl povi-
nen sloužit ještě po uplynutí vojenské služby celou
dobu, ztrávenou ve vězení a tomu se říkalo doslu-
hovat

elita - /z franc./ výběr, výkvět

do konfliktu - /z lat./ do sporu

"Menagegeld" - /z franc. a něm./ výplata stravného

trepanace lebek - /z lat./ vyříznutí části lebeční kosti

kalibru - /z franc./ světlosti, ráže jícnu děla

dranzírovat - /z franc./ krájet, řezat

embryo - /z řec./ zárodek

na exercici - /z lat./ náboženském cvičení

kušnu - /z něm./ hubu

Kundratice - obec a les u Prahy, oblíbené výletní místo Pražáků

ze solingenský vocele - město Solingen v západním Německu je proslulé výrobou jakostních druhů peeli

"Hier! Melde gehorsamst, Infanterist Švejk, Kompanieordonanz elfter Marschkompanie!" - zde, hlásím nejposlušněji, pěšák Švejk, ordonance jedenácté pochodové setniny

tabáksgelt - /z něm./ peníze za tabák, který nedostal po dobu, kdy byl vzdálen od setniny

kompletu - /z lat./ úplného výstroje

sektu hesychastů - /z řec./ skupina odštěpeneckých náboženských horlivců ze čtrnáctého století po Kristu mezi mnichy na hoře Athos; tato část mnichů z nedostatku lepšího zaměstnání si vymyslila, že uzří božské světlo tehdy, jestliže se skloněnou hlavou upřeně se zahledí na svůj pupek; není zaznamenáno, zda vskutku spatřili ono tajemné světlo, po němž toužili, lze však o tom důvodně pochybovat, vezme-li se v úvahu tehdejší pověstná nechuť k mýdlu, kartáči a vodě v péči o tělesnou čistotu, k níž zejména mniši mívali tenkrát nepřekonatelný odpor

vyvoje
vývojovou theorii Darwina - Charles Darwin, čti Čarls Darwin /1809-1882/, slavný anglický přírodovědec, zakladatel a výběrové soustavy přírodovědecké, která od základů vykořenila nadsmyslný názor světový a nevývratně podepřela myšlenkový směr, odmítající vymýšlet si nadpřirozený počátek světa a světového dění

římského césara - bývalo jeho výsadou, že při utkání zápasníků rozhodoval o životě a smrti: posuněk palcem pravé ruky dolů k zemi znamenal, že poražený zápasník má být usmrcen, palec otočený vzhůru dával poraženému milost

gladiátora - /z lat./ zápasníka s mečem, šermíře

manipulacích - /z lat./ způsobech zacházení, nakládání

taninem - /z franc./ kyselinou tříslovou, které se v lékařství používá jako prostředku svíracího, stahujícího

"frontdiensttauglich" - schopen služby v poli

manifestační - /z lat./ okázale veřejný, slavnostní

"Mit deinem Bezirkshauptmann kanst du mich am Arsch lecken," - se svým okresním hejtmanem můžeš mi vylízat prdel

"In einer Minute fertig, Herr Leutnant" - za minutku budu hotov, pane poručíku

replika - /z lat./ odpověď na předchozí odpověď

blamovat - /z franc./ zesměšnit, zostudit

bikoš po polsku - guláš na způsob segedinského, s kyselým zelím a tlustým vepřovým masem, ale bez hovězího a skopového

"Was schadet dem Magen im Kriege" - co ve válce žaludku škodí

určité válečné manipulace - z lat./ určité válečné výkonné služby

jako Julius Caesar - kterého jeho nepřátelé díky jeho příteli Bruta zprovodili se světa r.42 př.Kr.

herba majoranae - /lat./ marjánka, jež svými velmi drobnými kvítky a lístečky je vítanou přísadou k masitým pokrmům

myrtu - /lat./ myrtus communis, stále zelený keř, asi 60 druhů rozptýlených po všech dílech světa

kunsofti - /z něm./ zákazníci

kaldounu- /z něm./ zadělávané husí drůbky nebo drůbeží

mustang - /z indiánského/ divoký stepní kůň amerických prerií

mezi cowboyi - /z angl./ čtí kauboj^W, mezi honci hovězího dobytka, kteří se vyznačují zvláštní jezdeckou dovedností

"patriotismus - /z lat./ vlastenectví, jak mu ovšem rozuměl pan c.k. profesor a c. a k.lajtnant Dub: vlastenectví úředně stanovené a vynucované

--- ... ---